

Oddlužení

Pro uspokojení pohledávky zajištěného věřitele při oddlužení platí konkursní režim. Tato skutečnost se projevuje při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty pravidly vyjádřenými v ustanovení § 398 odst. 2 věty první a § 408 odst. 1 insolvenčního zákona a při oddlužení plněním splátkového kalendáře pravidly vyjádřenými v ustanovení § 398 odst. 3 poslední věty a § 409 odst. 3 insolvenčního zákona. Nezmiňuje-li se tedy ustanovení § 171 insolvenčního zákona výslovně o oddlužení, je tomu tak proto, že onen „konkursní režim“ při oddlužení se prosadí též aplikací obecného pravidla vyjádřeného pro účely konkursu v § 171 odst. 2 insolvenčního zákona. Jde-li o oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, pak neexistuje rozumný důvod pro takový výklad, jenž by zajištěnému věřiteli garantoval při oddlužení úročení zajištěné pohledávky bez zřetele k tomu, zda půjde o zpeněžení podle § 290 insolvenčního zákona (jedinou smlouvou), kdežto zajištěnému věřiteli při konkursu jen tehdy, půjde-li o zpeněžení podle § 290 insolvenčního zákona (jedinou smlouvou). Také při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se tedy pohledávka zajištěného věřitele úročí podle ustanovení § 171 insolvenčního zákona jen tehdy, je-li majetková podstata zpeněžena (v intencích § 290 insolvenčního zákona) jedinou smlouvou.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 175/2016-B-58, ze dne 27.9.2018)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužnice J.M., bytem v N., vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 56 INS 7924/2013, o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli, o dovolání zajištěného věřitele Aktivafin s. r. o., se sídlem v K., zastoupeného Mgr. V.K., advokátem, se sídlem v K., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. června 2016, č. j. KSPL 56 INS 7924/2013, 3 VSPH 2394/2015-B-44, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

[1] Usnesením ze dne 12. října 2015, č. j. KSPL 56 INS 7924/2013-B-30, Krajský soud v Plzni (dále jen „insolvenční soud“):

1/ Vyslovil souhlas s tím, aby JUDr. P.M., insolvenční správce dlužnice J.M., vydal zajištěnému věřiteli Aktivafin s. r. o. (dále též jen „zajištěný věřitel“) výtěžek zpeněžení spoluvlastnického podílu na nemovitosti zapsané na listu vlastnictví číslo 1948 pro katastrální území Kamenný Újezd, obec Nýřany, u Katastrálního úřadu pro Plzeňský kraj, katastrální pracoviště Plzeň-sever (dále též jen „nemovitost“) ve výši 96.204,80 Kč (bod I. výroku).

2/ Udělil insolvenčnímu správci souhlas s vyplacením zálohy na odměnu z výtěžku zpeněžení ve výši 10.476,70 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) a odsouhlasil hotové výdaje a ostatní náklady na správu zajištěného majetku a náklady na zpeněžení ve výši 29.920,75 Kč (bod II. výroku).

3/ Uložil insolvenčnímu správci:

- vydat výtěžek zpeněžení podle upraveného seznamu přihlášek do 15 dnů od právní moci rozhodnutí (bod III. písm. a/ výroku),
- zapsat do upraveného seznamu přihlášek k pohledávce zajištěného věřitele, jaká částka na ni byla vyplacena (bod III. písm. b/ výroku),
- podat insolvenčnímu soudu do 30 dnů písemnou zprávu o provedeném vydání výtěžku zpeněžení (bod III. písm. c/ výroku).

[2] Insolvenční soud vyšel z toho, že:

1/ Usnesením ze dne 19. července 2013, č. j. KSPL 56 INS 7924/2013-B-7, schválil insolvenční soud

oddlužení dlužnice zpeněžením majetkové podstaty.

2/ Insolvenční správce obdržel od zajištěného věřitele pokyn ke zpeněžení nemovitosti podle § 293 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), i souhlas insolvenčního soudu s jejím přímým prodejem (B-15).

3/ Insolvenční správce podal 26. srpna 2015 návrh na vydání výtěžku zpeněžení (dále jen „návrh“) zajištěnému věřiteli; návrh byl zveřejněn v insolvenčním rejstříku 30. srpna 2015 (B-23).

4/ Dne 14. září 2015 zveřejnil insolvenční soud v insolvenčním rejstříku výzvu k podání námitek proti tomuto návrhu (B-25).

5/ Podáním ze 4. září 2015 (B-24) uplatnil zajištěný věřitel proti návrhu námitky, máje za to, že k částce 96.204,80 Kč mají být připočteny smluvní úroky podle § 171 insolvenčního zákona, ve výši 128.389,42 Kč (21 % z částky 313.858 Kč za dobu od 20. července 2013 do 1. července 2015), a dále ve výši 21 % z částky 85.885,80 Kč za dobu od 2. července 2015 do zaplacení.

6/ Námitky zajištěného věřitele projednal insolvenční soud při jednání konaném 12. října 2015.

[3] Na výše uvedeném základě insolvenční soud - vycházejí z ustanovení § 167 odst. 1, § 170, § 171, § 289 a § 298 insolvenčního zákona - dospěl k následujícím závěrům:

[4] Ve smyslu ustanovení § 170 písm. a/ insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku mimo jiné úroky a úroky z prodlení, přirostlé po rozhodnutí o úpadku, nestanoví-li zákon jinak. „Jinak“ určuje ustanovení § 171 insolvenčního zákona, které se nevztahuje na řešení úpadku oddlužením.

[5] Při řešení úpadku konkursem je možné úročení pohledávek pouze tehdy, je-li veškerý majetek zařazený do majetkové podstaty zpeněžen jedinou smlouvou o prodeji podniku. Při jakémkoli jiném způsobu zpeněžení majetku (při řešení úpadku konkursem) se pohledávky zajištěných věřitelů nenavýší o úroky přirostlé po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka. To platí i tehdy, je-li zpeněžována pouze část dlužníkovy podniku, nebo je-li zpeněžována celá majetková podstata jedinou smlouvou, aniž by šlo o dlužníkův podnik.

[6] V daném případě není úpadek dlužnice řešen konkursem a při oddlužení nedochází k úročení ve smyslu ustanovení § 171 insolvenčního zákona; ke zpeněžení majetkové podstaty došlo navíc přímým prodejem podle ustanovení § 289 insolvenčního zákona. Insolvenční soud proto neshledal námitky zajištěného věřitele důvodnými.

[7] K odvolání zajištěného věřitele Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 15. června 2016, č. j. KSPL 56 INS 7924/2013, 3 VSPH 2394/2015-B-44, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

[8] Odvolací soud - vycházejí z ustanovení § 167 odst. 1, § 170 písm. a/, § 171, § 290 odst. 1, § 298 a § 398 insolvenčního zákona - dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

[9] Úpadek dlužnice je řešen zpeněžením majetkové podstaty, proto na její zpeněžování a shodně i na uspokojování zajištěných věřitelů dopadá obdobně právní úprava zpeněžování majetkové podstaty v konkursu, včetně úpravy § 171 insolvenčního zákona. Odvolací soud tak nesdílí názor zajištěného věřitele, že tato úprava se netýká zpeněžování majetku v konkursu, neboť naopak obsahuje pravidla úročení zajištěné pohledávky při zpeněžování zajištění v konkursu a zjevně doplňuje právní úpravu zpeněžování v konkursu (§ 283 až 295 insolvenčního zákona). Tomu odpovídá, že v citovaném ustanovení není výslovně upraveno úročení zajištěné pohledávky v oddlužení, nýbrž jen při řešení úpadku konkursem nebo reorganizací.

[10] Otázka úročení zajištěné pohledávky proto závisí na způsobu zpeněžení zajištění v konkursu ve smyslu 398 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona. Ke zpeněžení nemovitosti došlo za podmínek § 289

insolvenčního zákona prodejem mimo dražbu, nikoliv podle § 290 insolvenčního zákona. Je tak namístě závěr, že výjimka ze zásady upravené v § 170 písm. a/ insolvenčního zákona, obsažená v § 171 odst. 1 insolvenčního zákona ve smyslu § 171 odst. 3 insolvenčního zákona, se v projednávané věci neuplatní. Zajištěná pohledávka se neúročí a uplatňuje se zde zcela ustanovení § 170 písm. a/ insolvenčního zákona. Závěr insolvenčního soudu, že výjimka upravená v § 171 insolvenčního zákona nedopadá na řešení oddlužení, odvolací soud nesdílí, připouští však, že kdyby zpeněžení zajištění bylo realizováno podle § 290 insolvenčního zákona, uplatnila by se dikce § 171 odst. 2 insolvenčního zákona a zajištěná pohledávka by byla úročena. V důsledku poněkud odlišného právního posouzení věci odvolacím soudem pak výše uvedený závěr není v rozporu s argumentací zajištěného věřitele, že ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona má obecnou povahu.

[11] Proti usnesení odvolacího soudu podal zajištěný věřitel dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo „má být dovolacím soudem vyřešena jinak“, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

[12] Dovolatel míní, že insolvenční zákon nikterak neomezuje aplikaci ustanovení § 171 insolvenčního zákona i pro případy oddlužení, zejména pak ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona. Jako zajištěný věřitel uplatnil dovolatel nárok na úhradu smlouveného úroku zcela v souladu s obecným ustanovením § 171 odst. 1 insolvenčního zákona, zahrnutým v Hlavě V insolvenčního zákona **VĚŘITELÉ A UPLATŇOVÁNÍ POHLEDÁVEK**. Jde proto o ustanovení, které se již dle svého místa v zákoně a své struktury týká obecně věřitelů a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení.

[13] Je pravdou, že ustanovení § 170 insolvenčního zákona nesporně obecně vylučuje uspokojení úroku v insolvenčním řízení, to vše však s výhradou, neupravují-li další ustanovení insolvenčního zákona jinak (jak v napadeném usnesení zdůrazňuje i odvolací soud). Takovou jinou úpravou je pak např. úprava obsažená obecně v ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona a speciálně v ustanovení § 171 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona.

[14] Podle ustanovení § 171 odst. 3 insolvenčního zákona se ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona skutečně nepoužije, je-li majetková podstata představující podnik nebo závod dlužníka v konkursu zpeněžena jinak, než jednou smlouvou, tedy jinak, než dle ustanovení § 290 odst. 1 insolvenčního zákona. Dle § 171 odst. 2 insolvenčního zákona se pak právě § 171 odst. 1 insolvenčního zákona použije, je-li majetková podstata představující podnik nebo závod dlužníka v konkursu zpeněžena jednou smlouvou.

[15] V uvedených souvislostech dovolatel dále poukazuje na ustanovení § 398 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona odkazující při realizaci způsobu oddlužení formou prodeje majetkové podstaty dlužníka nebo oddlužení splátkovým kalendářem podpůrně na ustanovení o konkursu a na postup při zpeněžení zajištění v konkursu. Dovolatel však nemá pochybnost o tom, že tím zákonodárce jednoznačně označuje ustanovení části druhé Hlavy I insolvenčního zákona, tedy na ustanovení § 244 až 315 insolvenčního zákona. Nikterak tím tedy neodkazuje na obecnou část zákona, ve které je zařazeno ustanovení § 171 insolvenčního zákona. Podle dovolatele pak ani není rozhodné, zda se prodej majetku z majetkové podstaty v oddlužení či konkursu uskutečňuje jednou smlouvou. Podstatný rozdíl má ve vztahu k ustanovení § 171 insolvenčního zákona pouze zpeněžení dlužníkovy podniku v konkursu jednou smlouvou či jinak. Ustanovení § 290 insolvenčního zákona a ustanovení § 170 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona jsou zvláštními ustanoveními ve vztahu k ustanovením týkajícím se zpeněžení podniku nebo závodu dlužníka v konkursu. Zjevně nejde o obecná ustanovení o prodeji

majetku či zpeněžení majetkové podstaty v konkursu ani v oddlužení.

[16] Ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona je ustanovením obecné povahy vůči zajištěným věřitelům. Dovolatel se ztotožňuje s komentářem obsaženým v díle Hášová, J. a kol.: Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 (dále jen „Komentář“), str. 609-610, podle nějž: „V komentovaném ustanovení je reagováno na skutečnost, že účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení v § 109 odst. 1 insolvenčního zákona znemožňují věřitelům zejména individuální procesní postup – nejčastěji v podobě vymáhání své pohledávky za dlužníkem, například zpeněžením zástavy. Legislativce proto v § 171 insolvenčního zákona chrání časovou hodnotu kapitálu tohoto zajištěného věřitele. Koncepce úročení je zde zvolena tak, aby zajištěnému věřiteli byly kompenzovány vzniklé finanční náklady, které mu vznikly v souvislosti se znemožněním realizace samotné zástavy v důsledku zahájeného insolvenčního řízení ohledně majetku dlužníka“.

[17] Jak z Komentáře, tak z hlediska logiky a racionality věci dovolateli vyplývá, že ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona je ustanovením obecným, které dopadá na zajištěné pohledávky věřitelů v insolvenčním řízení. Toto ustanovení je pak vtěleno do obecné části insolvenčního zákona, nikoli výlučně do části upravující způsob řešení úpadku dlužníka konkursem či reorganizací. Toto ustanovení není nikterak omezeno pouze na věřitele v konkursu či reorganizaci. Další ustanovení § 171 insolvenčního zákona (zejména odstavce 2 a 3) jsou pak ustanoveními speciálními ve vztahu k ustanovení § 290 insolvenčního zákona a postupu při prodeji podniku či závodu dlužníka, nikoli k obecným ustanovením o konkursu. K tomu dovolatel cituje z usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. května 2016, č. j. KSBR 44 INS 34129/2014, 3 VSOL 1312/2015-B-22, tuto pasáž: „Odvolací soud nicméně pro úplnost považuje za potřebné uvést, že není správný závěr soudu prvního stupně, podle něhož aplikace ustanovení § 171 odst. 1 insolvenčního zákona nepřichází v úvahu v případě, je-li rozhodnuto o řešení úpadku dlužníka oddlužením. Podle přesvědčení odvolacího soudu se z ustanovení § 171 insolvenčního zákona podává, že možnost úročení pohledávek po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku se zajištěným věřitelům poskytuje bez ohledu na způsob řešení dlužníkového úpadku. Ustanovení § 171 odst. 2 až odst. 4 insolvenčního zákona „toliko“ obsahují zvláštní úpravu, která stanoví odchylky pro uspokojení zajištěných věřitelů v konkursu a v reorganizaci“.

[18] Závěrem dovolatel cituje ustanovení § 5 insolvenčního zákona, z něž dovozuje, že insolvenční řízení nemá být na újmu věřitelů a jejich práv, zejména práv nabytých v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení. Takovým právem je pak zcela nesporně i právo zajištěného věřitele na uspokojení ze zajištění. Pakliže mají mít věřitelé, tedy i zajištění věřitelé, rovné postavení, není zde důvod pro to, aby zajištění věřitelé v určitých druzích insolvenčního řízení byli zvýhodněni úročením zajištěných pohledávek, a to oproti věřitelům zajištěným v oddlužení a v reorganizaci.

[19] Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném od 1. ledna 2014 do 29. září 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Srov. k tomu dále (ve vazbě na skutečnost, že insolvenční řízení bylo zahájeno před 1. lednem 2014) i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod číslem 80/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněné níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

[20] Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení otázky dovoláním otevřené jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

[21] Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

[22] Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

[23] Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

[24] Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 8 (insolvenčního zákona)

Ustanovení části první a třetí tohoto zákona se použijí, jen nestanoví-li tento zákon v části druhé ohledně některého ze způsobů řešení úpadku jinak.

§ 167 (insolvenčního zákona)

(1) Zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna, nestanoví-li zákon jinak. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, nedohodnou-li se zajištění věřitelé písemně jinak.

(...)

(4) Zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty v insolvenčním řízení zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě, že nepodal přihlášku své pohledávky.

(...)

§ 170 (insolvenčního zákona)

V insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak,

a/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,

b/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,

(...)

§ 171 (insolvenčního zákona)

(1) Byl-li sjednán úrok, zajištěná pohledávka se úročí v rozsahu zajištění ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku úrokovou sazbou dohodnutou před tím, než se dlužník dostal do prodlení; to neplatí, jde-li o úrok z prodlení.

(2) Je-li způsobem řešení úpadku konkurs a majetková podstata je zpeněžena podle § 290, zvyšuje se přihlášená pohledávka zajištěného věřitele o úroky přirostlé podle odstavce 1.

(3) Je-li způsobem řešení úpadku konkurs a majetková podstata je zpeněžena jinak než podle § 290, odstavec 1 se nepoužije.

(4) Je-li způsobem řešení úpadku reorganizace, přirůstají úroky podle odstavce 1 věta před středníkem k pohledávce zajištěného věřitele ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu

řešení úpadku a splatné jsou měsíčně, jakmile znalec ocení hodnotu zajištění.

§ 290 (insolvenčního zákona)

(1) Dlužníkův podnik může insolvenční správce zpeněžit jedinou smlouvou.

(2) Výtěžek zpeněžení dlužníkovy podniku jedinou smlouvou je součástí celkového výtěžku zpeněžení majetkové podstaty a nemůže sloužit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodávaným podnikem.

§ 398 (insolvenčního zákona)

(1) Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.

(2) Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení má tytéž účinky jako zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Není-li dále stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.

(3) Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

(...)

§ 408 (insolvenčního zákona)

(1) O účincích schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty platí ohledně majetku náležícího do majetkové podstaty v době schválení oddlužení obdobně ustanovení tohoto zákona o účincích prohlášení konkursu, včetně zániku společného jmění dlužníka a jeho manžela. Jde-li o oddlužení povolené na základě společného návrhu manželů (§ 394a), považuje se od okamžiku, kdy nastanou účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, všechen majetek těchto manželů za majetek ve společném jmění manželů, které nezaniká.

(2) Dispoziční oprávnění k majetku, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužník. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, lze za trvání oddlužení nařídit nebo zahájit a provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení.

(3) Majetek, který slouží k zajištění, insolvenční správce po schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty zpeněží jen na žádost zajištěného věřitele, jestliže zpeněžením ostatního majetku dojde k plnému uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů nebo jestliže zajištěná pohledávka zjevně přesahuje hodnotu zajištění.

(4) Poté, co insolvenční správce zpeněží majetek, který podléhá oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, se v insolvenčním řízení dále postupuje podle ustanovení tohoto zákona o konečné zprávě a rozvrhu v konkursu.

§ 409 (insolvenčního zákona)

(...)

(3) Majetek, který slouží k zajištění, zpeněží insolvenční správce po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, nejdříve však po zjištění pravosti, výše a pořadí zajištěné pohledávky,

požádá-li o to zajištěný věřitel. Výtěžek zpeněžení vydá zajištěnému věřiteli; přitom postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila ustanovení § 8, § 170 písm. a/ a b/, § 171, § 290 odst. 1, § 398 odst. 1 a 3 a § 409 odst. 3 insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice (21. března 2013) a do vydání napadeného rozhodnutí nedoznala změn. Ustanovení § 167 odst. 1 a 4, § 290 odst. 2, § 398 odst. 2 a § 408 insolvenčního zákona v citované podobě, pro věc opět rozhodné, platila od 1. ledna 2014 a do vydání napadeného rozhodnutí rovněž nedoznala změn. Přitom ustanovení § 290 odst. 2 v rozhodném znění doznalo oproti stavu k 31. prosinci 2013 změny jen potud, že se ve struktuře předmětného ustanovení posunulo z odstavce 3 do odstavce 2.

[25] Judikatura Nejvyššího soudu týkající se postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení je ustálena v následujících závěrech:

[26] Pro uspokojení pohledávky zajištěného věřitele při oddlužení platí zjednodušeně řečeno konkursní režim, když má právo požadovat uspokojení z plného výtěžku zpeněžení zajištění a při zpeněžování se postupuje podle konkursních pravidel, na druhé straně ale nemá při oddlužení plněním splátkového kalendáře právo na jiné uspokojení zajištěné pohledávky než jen ze zajištění (§ 398 odst. 3 poslední věta insolvenčního zákona), takže po vyčerpání hodnoty zajištění již při oddlužení nedostává ničeho dalšího (k ústavnosti uvedeného řešení srov. argumentaci obsaženou v usnesení Ústavního soudu ze dne 6. února 2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13, dostupném na webových stránkách Ústavního soudu). Zajištění věřitelé jsou také (právě proto, že se uspokojují jinak) vyloučeni z hlasování o způsobu oddlužení (§ 402 odst. 1 insolvenčního zákona). Insolvenční zákon tím pouze bere na vědomí fakt, že zajištění věřitelé nemají důvod ovlivňovat způsob (formu) oddlužení proto, že práva ze zajištění jsou jim garantována ve stejném rozsahu, bez zřetele k tomu, jak budou hlasovat (srov. § 398 odst. 2 insolvenčního zákona při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a opět § 398 odst. 3 poslední větu insolvenčního zákona při oddlužení plněním splátkového kalendáře) [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2016, sen. zn. 29 ICdo 60/2014].

[27] Insolvenční zákon ve znění účinném do 31. prosince 2013 obsahoval pravidlo, že ta část pohledávky zajištěného věřitele, která nebyla uspokojena z výtěžku zpeněžení zástavy, se uspokojí stejně jako ostatní (nezajištěné) pohledávky, v § 299 odst. 1 větě druhé insolvenčního zákona. Od 1. ledna 2014 není v insolvenčním zákoně žádné obdobné pravidlo obsaženo, leč právní praxe je ve shodě v tom, že toto pravidlo má vzhledem k dikci ustanovení § 167 odst. 1 věty první insolvenčního zákona (spojení „v rozsahu zajištění“) a § 165 odst. 1 insolvenčního zákona obecnou platnost. Může však být (v insolvenčním zákoně je) ve shodě s ustanovením § 8 insolvenčního zákona modifikováno zvláštní úpravou obsaženou v části druhé insolvenčního zákona u některého ze způsobů řešení úpadku. Část druhá insolvenčního zákona pak nestanoví „jinak“ jen při řešení úpadku konkursem. Při reorganizaci je pro postavení zástavního věřitele (včetně vymezení míry jeho uspokojení z nezajištěných částí dlužnickovy majetkové podstaty) určující obsah účinného reorganizačního plánu a při oddlužení „plněním splátkového kalendáře“ platí odchylka zakotvená v 398 odst. 3 ve spojení s § 409 odst. 3 insolvenčního zákona (zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2018, sen. zn. 29 NSČR 34/2016, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2018, sen. zn. 29 NSČR 150/2016.

[28] Z ustanovení § 171 insolvenčního zákona se podává, že zajištěným věřitelům se po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku poskytuje jiná protihodnota za to, že nemohou okamžitě realizovat právo na uspokojení ze zajištění, konkrétně možnost úročení jejich pohledávek (coby zásadní výjimka z pravidla zakotveného v § 170 insolvenčního zákona); srov. k tomu i důvodovou zprávu k vládnímu návrhu insolvenčního zákona, jež projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém 4. volebním období 2002 - 2006 jako tisk č. 1120 (zvláštní část důvodové zprávy k § 165 až 172 osnovy) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2015, sen. zn. 29 NSČR 31/2013, uveřejněné pod číslem 95/2015

Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 95/2015“).

[29] V takto ustaveném judikatorním základě Nejvyšší soud především uvádí, že odkaz dovolatele na literární zdroj (Komentář) citovaný výše v odstavci [16] je do jisté míry neúplný (sám o sobě dovolatelovu tezi, že jeho zajištěná pohledávka se úročí, nepodporuje). Ve 3. vydání tohoto díla (Hášová, J. Moravec, T. a kol.: Insolvenční zákon. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018) totiž citovaná pasáž pokračuje (srov. str. 708) tak, že „(...) v případě zajištěné pohledávky se úročení promítá do oddlužení stejně jako při konkursu dle § 408 (insolvenčního zákona) nebo § 409 odst. 3 (insolvenčního zákona)“.

[30] Z citované judikatury pak plyne, že pro uspokojení pohledávky zajištěného věřitele při oddlužení platí zjednodušeně řečeno konkursní režim. Tato skutečnost se projevuje při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty pravidly vyjádřenými v ustanovení § 398 odst. 2 věty první a § 408 odst. 1 insolvenčního zákona a při oddlužení plněním splátkového kalendáře pravidly vyjádřenými v ustanovení § 398 odst. 3 poslední věty a § 409 odst. 3 insolvenčního zákona.

[31] Nezmiňuje-li se tedy ustanovení § 171 insolvenčního zákona výslovně o oddlužení, je tomu tak proto, že onen „konkursní režim“ při oddlužení se prosadí též aplikací obecného pravidla vyjádřeného pro účely konkursu v § 171 odst. 2 insolvenčního zákona. Jde-li (jako v tomto případě) o oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, pak neexistuje rozumný důvod pro takový výklad, jenž by zajištěnému věřiteli garantoval při oddlužení úročení zajištěné pohledávky bez zřetele k tomu, zda půjde o zpeněžení podle § 290 insolvenčního zákona (jedinou smlouvou), kdežto zajištěnému věřiteli při konkursu jen tehdy, půjde-li o zpeněžení podle § 290 insolvenčního zákona (jedinou smlouvou).

[32] Ostatně, účel předmětné úpravy, k němuž se dovolatel přihlašuje citací Komentáře („Koncepce úročení je zde zvolena tak, aby zajištěnému věřiteli byly kompenzovány vzniklé finanční náklady, které mu vznikly v souvislosti se znemožněním realizace samotné zástavy v důsledku zahájeného insolvenčního řízení ohledně majetku dlužníka.“), a jenž je patrný i z R 95/2015, by byl popřen právě výkladem prosazovaným dovolatelem. Vzhledem k pravidlům vyjádřeným v ustanovení § 408 odst. 3 insolvenčního zákona (pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty) a v § 409 odst. 3 větě první insolvenčního zákona (pro oddlužení plněním splátkového kalendáře), tedy k tomu, že zpeněžení předmětu zajištění při oddlužení závisí (může záviset) na tom, zda k němu zajištěný věřitel udělí pokyn, totiž o úročení zajištěné pohledávky coby kompenzací za oddálení zpeněžení zajištění nelze hovořit.

[33] Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že (také) při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se pohledávka zajištěného věřitele úročí podle ustanovení § 171 insolvenčního zákona jen tehdy, je-li majetková podstata zpeněžena (v intencích § 290 insolvenčního zákona) jedinou smlouvou. Rozpor se základními zásadami insolvenčního řízení vyjádřenými v § 5 insolvenčního zákona zjevně dán není.

[34] Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)